

ACTIVITATS

PER A ALUMNES DE PRIMÀRIA

CICLE SUPERIOR

EL TABAC,

BEN

LLUNY

ÍNDEX

Activitat	Pàgina
1 Que ho dius de debò, això?	2
2 Perquè sí, perquè no	6
3 Qui és qui ?.....	10
4 Això és la sopa !!!!!	13

Activitat 1

Que ho dius de debò, això?

Objectius:

- Analitzar els missatges publicitaris.
- Fomentar l'esperit crític, la reflexió i la presa de decisions.

Continguts:

Fets i conceptes	Procediments	Actituds i valors
- La publicitat i la seva influència en els joves.	- Anàlisi de les tècniques publicitàries.	- Esperit crític davant la influència de la publicitat .

Descripció de l'activitat:

Començarem l'activitat parlant de la publicitat, de com moltes vegades els anuncis ens volen presentar els efectes "màgics" d'alguns articles o productes. O de com en alguns moments demanem determinada marca o producte només pel fet que està anunciat a la TV.

Parlarem de les maneres de ser crític amb els missatges publicitaris, de com aprendre a captar el missatge real, allò que se'ns vol vendre, i per l'altre cantó, l'element màgic amb el qual se'l relaciona; posteriorment, ser capaç de valorar si la relació que entre ambdós factors s'estableix des dels missatges publicitaris és certa, si una cosa no té per què implicar l'altra, quin és l'element màgic que acompanya el producte, etc.

Els alumnes llegeixen el text "En Bombeta i la publicitat". Després es treballen les preguntes proposades individual i col·lectivament, fent grups de 4 o cinc persones. Posteriorment tractarem en comú els aspectes a reflexionar de la publicitat; com a exemples de possibles crítiques tenim la influència de la publicitat sobre les nostres decisions, la falsa relació que s'estableix entre el producte real i un segon element màgic, etc.

Exemples de qüestions a reflexionar en els anuncis:

- Què és el primer que penses en llegir / visualitzar l'anunci?
- Troba el producte que ens volen vendre i explica per a què serveix sense tenir en compte el conjunt del missatge publicitari.
- Torna a llegir l'anunci i busca què és allò que mitjançant l'obtenció del producte ens diuen que aconseguirem, sentirem...
- És cert? Creus realment que comprant el producte aconseguirem el que ens diu l'anunci?

Font: Programa d'Educació per a la Salut . Prevenció de les Drogodependències, " Quaderns d'educació per a la salut". Generalitat de Catalunya, 1995.

Activitat 1

En Bombeta i la publicitat¹

En Bombeta, tal com el seu nom indica, és una bombeta elèctrica que té la facultat de bellugar-se, parlar, observar el que passa al seu voltant i intervenir en la vida de les persones si hi ha quelcom que no li plau...

Que ho dius de debò, això?

Tothom ja s'ha acostumat als anuncis i la gent no es peta de riure si per la televisió diuen que el gelat de vainilla és molt bo, i en realitat tots sabem que el de xocolata és molt més rebò. Els "espots" ens volen fer creure que hi ha una nevera que fa gel durant cent anys, sense ni respirar, o que el sabó de dallonses fa tanta bromera que la pots travessar amb bicicleta, com si fos un núvol. Els sostenidors per a la dona són tan resistents que ni les rates s'hi veuen amb cor. La llet condensada diuen que brolla naturalment d'unes vaques que són una preciositat i, en canvi, tothom sap que hi afegeixen farina per espessir-la. Els anuncis diuen més mentides que un foc no en cremaria. Oh i tant!

A la nit, en Bombeta sobrevola la ciutat i escriu al cel, amb lletres grogues: «BEGUI PIPÍ.»

De bon començament, els vianants no s'adonen del lema. Ho descobreix un camioner que acaba de topar amb una

paret, fent marxa enrere. I baixa per veure si ha fet gaire trencadissa. «BEVEU PIPÍ.», rumia. «Pipí? Llamp de llamps, el que jo vull és una bona gerra de cervesa per allunyar la mala lluna.» El camioner deixa el camió, que només té quatre rascades de no res i un para-xocs trencat, en un aparcament, i es fica al primer bar que troba. Diu que vol pipí, una pipí, EN comptes de dir una cervesa, que és el que vol de debò.

-No en tenim, de pipí -diu el taverner.

-Com, que no tenen cervesa? -fa el camioner.

-Ep: vostè ha dit pipí.

-He dit pipí i vull dir pipí -diu el camioner-. És a dir, no, cervesa he dit, i vull dir pipí. Ai no, pipí no, cervesa! Que no, pipí.

-Prou! - crida el taverner -. A mi, les fàbriques de cervesa em venen cervesa. El pipí se'l fabrica vostè mateix. Arri allà, fora!

¹ Gunter Herburguer. "En Bombeta i la publicitat", dins "Quaderns d'educació per a la salut a l'escola". Barcelona: Prevenió de les drogodependències Generalitat de Catalunya, 1995

El tabac ben lluny Educació primària-cicle superior

- Si algú em toca l'estovo! -crida el camioner-. Jo bec el que em passa pel nas. Pipí i cervesa. És a dir, pipí no, cervesa, només! No, només pipí! Res, no bec, caratsus!

En Bombeta s'ha adonat que allí baix no és només el camioner que vol beure pipí. Ningú no acaba de saber si es pot beure o no, tret dels nens que diuen que i tant que sí que es pot beure, el pipí, que té un gust salat i amargantet.

Però els grans no s'acaben de decidir a tastar-lo. Si s'hi atrevissin ja faria temps que sabrien el mal gust que té.

El camioner surt de la taverna i s'atura al mig del carrer, mirant cap amunt, bocabadat. Al cel, encara hi diu: «Beveu pipí!». El

camioner es torna a ficar a la taverna i crida que li treguin pipí d'una punyetera vegada, la nova beguda que anuncien al cel. Els parroquians surten a corre-cuita del bar i llegeixen el mateix anunci que encara brilla per damunt seu. Els parroquians diuen que en principi no es pot beure pipí, però si ho diu al cel, bé deu tenir raó.

-Aquí només tenim cervesa! -crida, desesperat, el taverner-. A mi la fàbrica encara no me n'envia, de pipí!

-Doncs nosaltres volem pipí -exigeixen els clients, i es planten a cridar rítmicament:

-Pipí, pipí, pipí!

-Us el feu vosaltres mateixos! -crida el taverner, i es tanca al vàter.

En Bombeta guixa en vermell Un altre lema al cel: «PINTA POMPIS.» En Bombeta vinga a giravoltar i giravoltar com un reactor perquè les lletres es vegin ben bé. Si s'aturés, la divisa il·luminada s'apagaria i només quedaria un punt lluminós: la mateixa Bombeta.

-Pinta pompis! -reflexiona la gent amb la mirada clavada al cel com una agulla.

-Fora els pantalons!
-crida la canalla.

-Què vol dir, "fora els pantalons"? -fan els grans.

-Fora els pantalons, tothom, i que portin aquarel·les -criden els nois.

La mainada es pinten els uns als altres tot de gargots al cul. I, en acabar, surten a fora a ensenyar la seva

obra.

- Ja que no ens atrevim a beure pipí, pintem-nos, almenys, el cul -reflexionen els grans.

I sí, aquella mateixa nit són molts els qui passen per la ciutat tot ensenyant el cul i bevent suc groc, de pinya i de llimona, perquè el pipí, certament, és molt dolent. En Bombeta, en canvi, pinta al cel un nou lema:

«PIPÍS-POMPIS-PIMPAMPUM.»

Activitat 1

Que ho dius de debò, això?

En Bombeta i la publicitat

Proposta de treball:

1. Què penses en veure l'anunci?

2. Què fa el camioner en arribar al bar i demanar una beguda?

3. Què fan la resta de clients de la taverna?

Per què?

4. Per què penses que en Bombeta ho fa això?

Per grups, podeu comentar alguns anuncis de revistes o diaris que porteu de casa.

Activitat 2

Perquè sí, perquè no

Objectius:

- Identificar els aspectes negatius del tabac en els diferents àmbits d'implicació de la persona.
- Aprendre a donar arguments i saber-los exposar; fomentar la discussió i l'intercanvi d'opinions, prendre decisions saludables.

Continguts:

Fets i conceptes	Procediments	Actituds i valors
- Efectes negatius del tabac sobre la salut.	- Habilitats i tècniques que facilitin l'argumentació i defensa de les pròpies opinions. - La presa de decisió.	- Respecte vers els diferents punts de vista. - Respecte per la pròpia persona.

Descripció de l'activitat:

Aquesta activitat pretén introduir els alumnes en la dinàmica del joc de rol; es proposen les descripcions de cinc personatges amb les seves característiques i pròpies opinions sobre el consum de tabac; l'activitat es pot ambientar com un programa de televisió centrat en un tema, en aquest cas el tabac, i caracteritzat per la presència d'invitats que vénen a explicar la seva experiència amb el tema en qüestió. El professor pot estimular i ambientar el desenvolupament de l'activitat fent el paper del presentador del programa: presenta el nom del programa "Perquè sí, Perquè no", el tema que es tractarà, "el tabac i els seus efectes", i explica que vindran cinc invitats per parlar sobre les seves experiències amb el tabac. Cinc alumnes, voluntàriament o escollits pel professor, seran els invitats i hauran d'adoptar els rols del personatges corresponents.

Un cop finalitzades les presentacions i explicacions dels diferents personatges, el públic (la resta de companys) pot fer preguntes, donar opinions, etc., per tal d'entrar en un debat d'aula que permeti als alumnes discutir, intercanviar opinions i reflexionar sobre les relacions negatives existents entre el tabac i la persona (disminució de la resistència física, tos i expectoracions constants, necessitat del tabac per a mostrar seguretat davant dels altres, etc.).

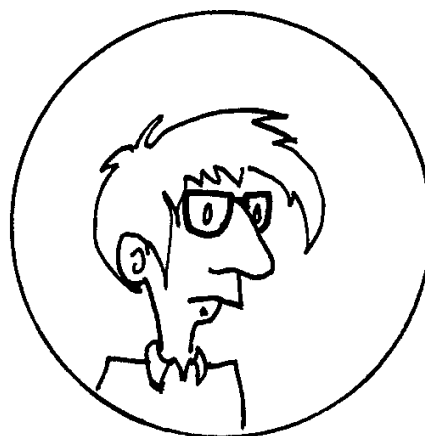
Activitat 2

Perquè sí, perquè no

FÈLIX

1. Característiques principals:

- Té 13 anys.
- Fa natació des dels 3 anys.
- Ha participat en campionats de Catalunya i també a nivell d'Espanya.
- Un dels seus somnis és el de participar en les olimpíades.

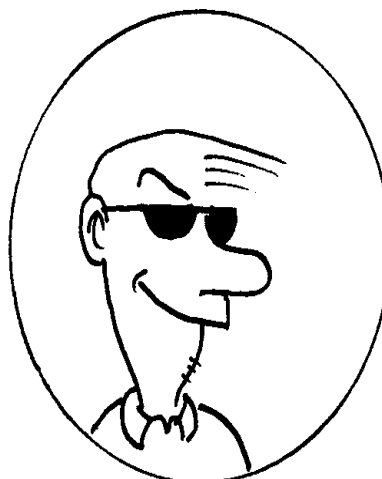
2. Envers el Tabac:

- “A mi no m’agradaria fumar; he dedicat molts esforços, temps i voluntat a la natació, esport que m’apassiona, i crec que si fumés la meva resistència física disminuiria, la velocitat i temps de les curses serien menors i sempre tindria tos i mocs, i això de tenir mocs, a la piscina no mola gens “.

JOAN

1. Característiques principals:

- Té 14 anys.
- Té una extensa col·lecció d'objectes, entrades, samarretes, cassets... dels seus grups de música preferits.
- Fa classes de piano i guitarra elèctrica.
- Es passa el dia escoltant música; es sap de memòria totes les cançons dels seus grups.

2. Envers el tabac:

- “El meu somni és cantar, formar part d'un grup de música, tocar cançons dels meus ídols i també les meves pròpies; per aprendre i arribar a ser un bon cantant seguiré al meu ídol per tots els concerts que faci; el meu ídol va vestit de negre, porta sabates negres i punxegudes; porta els cabells llargs, i els meus pares no me'ls deixin dur llargs, quan tingui els 18 anys me'ls deixaré llargs, a l'alçada de les espatlles; també fuma cigarretes entre cançó i cançó, mentre s'asseu en un tamboret i parla amb el públic.“

Activitat 2

Perquè sí, perquè no

En Xavi

1. Característiques principals:

- Té 14 anys.
- Viu amb els seus pares i amb el seu avi.
- cada dia ve una infermera a casa seva per tenir cura del seu avi, que està molt malalt.
- Li agrada molt construir miniatures de vaixells, i s'hi passaria molt de temps, sino fos perquè ha d'ajudar a casa, i també té cura del seu avi.

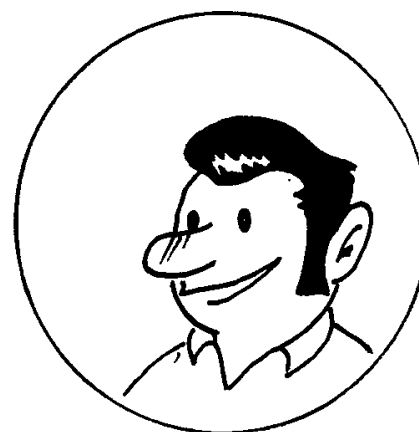
2. Envers el tabac:

- “ El meu avi fumava moltes cigarretes cada dia i es va posar malalt; la mare em va explicar que el tabac li va embrutar els pulmons i aquests van emmalaltir. Va estar molt de temps a l'hospital i ara, a part de no poder-se moure excessivament perquè es cansa, també necessita una mascareta que l'ajuda a respirar. I el més increïble és que encara l'haig de vigilar perquè de tant en tant s'escapa a fumar una cigarreta !!!!! Jo no ho entenc, si estic malalt i conec allò que m'ha provocat la malaltia, faré tot el possible per no tenir mai més res a veure amb allò que m'ha fet mal!!! No ? “

Pere

1. Característiques principals:

- Té 13 anys
- viu amb la seva mare i la seva germana; aquesta és 6 anys més gran que ell.
- Li agrada anar molt amb els seus amics, i sovint després de l'escola va a casa d'en Miquel, amb qui sempre vol anar perquè és “ guay “, perquè tota la classe el respecta i a les noies els agrada molt.

2. Envers el tabac:

- “Tots els amics de la meva germana fumen; quan vénen a casa els pregunto perquè ho fan i ells em responen: “perquè sí, per què ens agrada per passar l'estona amb els amics“. Un d'aquests és el germà d'en Miquel, el meu millor amic; a mi m'agradaria ser com en Miquel i el seu germà; l'altre dia vaig veure una cigarreta a l'habitació d'en miquel; ell no em va dir res, però suposo que més endavant em proposarà de provar-ho, i si és la manera d'unir-me més a ell i que ens ho passem més bé, ho provaré.”

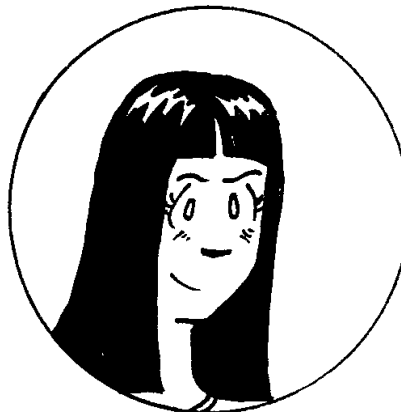
Activitat 2

Perquè sí, perquè no

Sílvia

1. Característiques principals:

- Té 14 anys.
- Li agrada molt estudiar, però només allò relacionat amb el medi ambient, perquè quan sigui gran vol dedicar-se a recuperar les espècies animals que s'estan extingint.
- Té molts llibres d'animals, d'aus i de plantes, i sovint va a la biblioteca a buscar noves lectures... Com que s'hi passa tantes hores, llavors els exercicis de català li queden un xic penjats.

2. Envers el tabac:

“Jo, quan sigui gran, m'agradaria ser com la meva mare: ella treballa en un laboratori experimentant amb nous medicaments; treballa moltes hores, però sempre està contenta i mai no es posa nerviosa; tothom està molt content de com treballa; quan descansa fuma cigarretes, diu que així es relaxa i s'oblida per uns instants de la feina; jo vull ser com ella, però treballant amb plantes i animals i no amb medicaments!!!!

Activitat 3

Qui és qui ?

Objectius:

- Fomentar l'autoconeixement i l'autoestima.
- Ser conscients que l'acceptació d'un envers els altres depèn bàsicament de l'autoestima i coneixement d'un mateix, i no d'accessoris i objectes que malgrat que acompanyin a la persona, són externs a ella; com a clar exemple tenim el tabac.

Continguts:

Fets i conceptes	Procediments	Actituds i valors
- L'autoconeixement i l'autoestima.	- Habilitats que permetin discriminar entre els aspectes fonamentals i els accessoris de la persona.	- Acceptació d'un mateix i dels altres. - Esperit crític davant els elements superflus de la persona.

Descripció de l'activitat

La fitxa de treball presenta les descripcions de 5 personatges, i per l'altre cantó les fotografies dels mateixos.

Es tracta de relacionar cada retrat amb la seva respectiva descripció, amb la finalitat última d'identificar cada personatge.

Primer es pot treballar individualment, i després posar en comú els resultats, i a partir d'aquí poder reflexionar envers les diferents descripcions, cada una de les quals correspon a una manera de fer i de relacionar-se amb els altres.

Activitat 3

Qui és qui?

Llegeix atentament les següents descripcions, i intenta esbrinar a quin retrat li correspon cada una de les descripcions; qui és qui?

- En **Pep** va fumar durant 3 anys; ara, que ho ha deixat, reconeix que va començar perquè creia que així seria acceptat pel grup d'amics, ja que tots ells fumen; però en canviar d'escola, ha conegut molts nois/es i ha descobert que l'amistat i l'estima no depenen de si es fuma o no, sinó de la manera de ser d'un i de com es relaciona amb els amics.
- En **Carles** és un gran amic d'en Pep, sempre està al seu costat; en Carles diu que en Pep sempre el fa riure i que li pot explicar els seus secrets; li sembla bé que el Pep no fumi, ja que pensa que ell no té problemes i que tothom el vol; en canvi, ell necessita el tabac per tranquil·litzar-se quan té dificultats amb els amics.
- En **Serafi** és un addicte de la lectura i el futbolí, i tot i que hi dedica moltes hores, si algun dia no pot llegir o jugar al futbolí, no té problema: busca una altra activitat per passar l'estona, truca als seus amics i especialment al Pep, un gran amic; sempre que es troben no es separen, són com carn i ungla.

El tabac ben lluny Educació primària-cicle superior

- La **Maria** té un germà; diu que no el suporta: primer perquè no s'afaita mai, to i que reconeix que això és cosa seva, ja s'ho farà!!!! Per un altre cantó, no troba bé que el seu germà fumi a l'habitació (que comparteixen), ja que el fum del tabac li provoca grans maldecaps que no la deixen estudiar, i ella té molt clar que vol estudiar perquè vol arribar a ser una bona periodista; per tant, la Maria creu que una cosa és que el seu germà fumi, i això és un problema, i gros, perquè segur que quan sigui gran es posarà malalt, però també creu que ha de respectar als altres, perquè sinó ells no el respectaran, i el respecte és bàsic per tenir amics, i no fumar.
- El **Joan** té un ull de cada color, característica que tenen alguns dels seus familiars, cosa d'herència. Però el Joan no ho ha acceptat i li fa vergonya anar pel carrer, no perquè sigui lleig tenir un ull de cada color, sinó perquè es sent estrany i diferent dels altres. És per això que, quan va pel carrer, plougui o nevi, sempre porta ulleres. En Joan fuma, no gaire, només quan està amb els seus amics, per demostrar i tranquil·litat quan li fan bromes sobre els seus ulls.

Activitat 4

Això és la sopa !!!!!

Objectius:

- Conèixer i conscienciar-se del gran nombre de malalties i de la gravetat de les mateixes, que es produeixen a conseqüència del fum del tabac.
- Conèixer les característiques i mecanismes pels quals es produeixen aquestes malalties, i la relació existent entre els diferents components del fum del tabac com a participants causals de les mateixes.

Continguts:

Fets i conceptes	Procediments	Actituds i valors
- Les principals malalties associades al consum de tabac.	- Resolució de sopes de lletres. - Recerca d'informació.	- Conscienciació de les conseqüències negatives del tabac.

Descripció de l'activitat:

Primerament, cada alumne cerca en una sopa de lletres malalties i altres signes clínics provocats pel fum del tabac (Bronquitis, Emfisema, Càncer d'esòfag, Càncer de boca, Càncer de pulmó, Infart de miocardi, Tos, Mal alè i Mucositat); després, es fan grups de treball i cadascun tria una malaltia per estudiar, es tracta de buscar informació envers les característiques clíniques (signes i símptomes), els mecanismes pels quals es desenvolupa la malaltia, els factors que influeixen negativament....etc. Respecte aquelles paraules que refereixen a signes i símptomes els nois/es han d'esbrinar el perquè es produeixen, en quines malalties es donen més freqüentment...etc. Per un altre cantó, cada grup recull informació dels diferents components del fum del tabac envers les seves característiques i la seva utilització.

Posteriorment, cada grup presenta les seves conclusions envers la malaltia o signe clínic analitzats, tot entrant en debat, i s'intenta que els nois /es vagin establint possibles relacions causals entre els components del fum del tabac i les malalties en qüestió.

Clau de correcció:

Malalties: Bronquitis, Càncer d'esòfag, Càncer de boca, Càncer de pulmó, Emfisema, Infart de miocardi.

Signes o problemes: Dents grogues, Mal alè, mucositats, Tos.

Activitat 4

AIXÒ ÉS LA SOPA !!!!!

Sabies que el risc de patir determinades malalties es pot arribar a multiplicar fins a 22 vegades si fumes ?

Exercici 1

La següent sopa de lletres conté **6 malalties i 4 signes o problemes** que es donen com a conseqüència d'inhalar el fum del tabac; els trobes ?

I	C	Ó	M	L	U	P	E	D	R	E	C	N	À	C	S
S	N	À	M	W	J	E	O	Q	U	I	E	B	E	P	E
J	C	F	N	L	K	V	D	J	G	E	E	K	V	F	U
C	B	V	A	C	H	V	F	X	F	G	A	E	D	Z	G
F	À	R	A	R	E	V	U	E	H	T	T	M	I	R	O
A	U	N	O	U	T	R	I	B	I	F	O	F	E	I	R
W	N	B	C	N	Y	D	D	Y	L	H	S	I	O	F	G
G	V	W	M	E	Q	B	E	'	Y	X	Z	S	Q	T	S
T	S	W	A	C	R	U	X	M	E	I	Q	E	U	V	T
K	K	I	L	D	G	D	I	M	I	S	E	M	T	K	N
H	I	V	A	I	U	N	E	T	G	O	Ò	A	J	U	E
V	F	H	L	F	N	O	U	B	I	C	C	F	V	M	D
U	A	Q	È	L	C	U	G	U	O	S	U	A	A	F	E
C	A	J	J	C	O	C	D	D	T	C	Z	D	R	G	P
U	Q	X	C	J	H	O	X	W	X	I	A	M	O	D	N
L	Q	G	M	U	C	O	S	I	T	A	T	S	Y	J	I

Solució:

Malalties	Signes o problemes

Activitat 4

Això és la sopa !!!!!

Exercici 2

- Feu grups de cinc o sis persones; escolliu un/a entre les malalties i signes clínics exposats: busqueu informació sobre les causes que els produeixen, el mecanisme i evolució, el pronòstic, els factors que acceleren o agreugen la malaltia o el signe clínic en qüestió...etc. Podeu utilitzar l'annex, consultar a la biblioteca. etc.

Malaltia:
Característiques clíniques:
Causas que la produeixen
Com evoluciona i conseqüències

Activitat 4

Exercici 3

Signe clínic:
Característiques clíniques:
Causes que la produeixen
Com evoluciona i conseqüències

Exercici 3

- A l'annex, es troben exposats els components d'una cigarreta; cada grup en tria un, dos o més components i busca informació sobre les seves característiques, efectes al cos humà, etc.

Component:
Característiques (quina és la seva naturalesa, en que s'utilitza...)
Efectes al cos humà

Exercici 4

- Per finalitzar, cadascun dels grups exposeu als altres les vostres conclusions, entreu en diàleg, intercanvieu opinions...etc..